

Köy tüzel kişiliği tarafından alınan araç ile il sınırları içerisinde yolcu taşımacılığı yapılmasının vergisel durumu hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.4.DEF.0.03.10.00-KVK.MUK.200-45
Tarih	31.10.2011

T.C.

AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : B.07.4.DEF.0.03.10.00-KVK.MUK.200-45

31/10/2011

Konu : Kurumlar Vergisi

İlgi özelge talebinde, . . . İli . . . İlçesi . . . Köyü Muhtarlığınca anılan Köy Tüzel Kişiliği tarafından alınan otobüs ile aynı Köy Tüzel Kişiliğinin bağlı bulunduğu il sınırları içinde yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunulması halinde vergisel yükümlülüklerin neler olacağı konusunda bilgi istenildiği anlaşılmış olup vergi kanunları yönünden görüşümüz aşağıda açıklanmıştır.

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile iktisadi kamu kuruluşları kurumlar vergisi mükellefiyeti kapsamına alınmışlardır. Aynı Kanunun 2 nci maddesinin altıncı fıkrasında da iktisadi kamu kuruluşlarının kazanç amacı gütmemelerinin, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunmasının, tüzel kişiliklerinin olmamasının, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği,

mal ve hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde de köyler veya köy birlikleri tarafından köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla işletilen hamam, çamaşırhane, değirmen, soğuk hava deposu ve bağlı bulundukları il sınırları içinde faaliyette bulunmaları şartıyla yolcu taşıma işletmeleri kurumlar vergisinden muaf tutulmuşlardır.

Konuya ilişkin açıklamanın yapıldığı 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (4.11.) bölümünde de yolcu taşıma faaliyetinin il sınırlarını aşması durumunda muafiyetin söz konusu olmadığı, köyler ile bunların birliklerine ait yolcu taşıma işletmelerinin muafiyetten yararlanabilmesi için bağlı oldukları il sınırları içinde faaliyet göstermesi, taşımanın eşya ve yük dışında sadece yolcu taşımaya münhasır olması gerektiği belirtilmiştir.

Bu durumda, . . . Köyü Muhtarlığınca yapılan yolcu taşıma faaliyetinin bağlı oldukları il sınırları içinde faaliyet göstermesi, taşımanın eşya ve yük dışında sadece yolcu taşımaya münhasır olması ve köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması halinde bu faaliyet dolayısıyla bir iktisadi işletme oluşmayacaktır. Ancak, söz konusu yolcu taşıma faaliyetinin il sınırlarını aşması veya yük ve eşya taşınması halinde köy tüzel kişiliğine bağlı olarak oluşacak iktisadi kamu müessesesi nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN

"213 sayılı Vergi Usul Kanununun 233' üncü maddesinde;

"Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedelleri aşağıdaki vesikalardan herhangi biri ile tevsik olunur.

1. Perakende satış fişleri;
2. Makineli kasaların kayıt ruloları;
3. Giriş ve yolcu taşıma biletleri.

Perakende satış fişi; makineli kasaların kayıt ruloları ve biletlerde, işletme veya mükellefin adı, düzenlenme tarihi ve alınan paranın miktarı gösterilir.

Perakende satış fişi ile giriş ve yolcu taşıma biletleri seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir. Bu fiş ve biletler kopyalı iki nüsha olarak tanzim edilir ve bir nüshası müşteriye verilir. Makineli kasa kullanıp da müşteriye fiş (makineli kasanın önceki fıkrada belirtilen malumatı ihtiva eden fişi) verilmemesi halinde, perakende satış fişi tanzimi ve müşteriye verilmesi mecburidir." hükmü yer

almaktadır."

213 sayılı Vergi Usul Kanunun 172 nci maddesinde , iktisadi kamu müesseselerinin defter tutmaya mecbur oldukları; 176 ncı maddesinde defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılmış tüccarlardan I nci sınıf tüccarların bilanço esasına göre, II nci sınıf tüccarların ise işletme esasına göre defter tutacakları; 177 nci maddesinde, her türlü ticaret şirketleri ile kurumlar vergisine tabi diğer tüzel kişilerin I nci sınıfa dahil oldukları hüküm altına alındıktan sonra, 182 nci maddede, bilanço esasında tutulacak defterler sayılmış, 220 nci maddede ise tasdiğe tabi defterlere ilişkin hükümler yer almıştır.

164 Seri No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin üçüncü bölümünün son paragrafında; Genel ve Katma Bütçeli İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyeler ve Köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde tanımlanan Teşebbüs, Teşekkül, Kuruluş, Müessese, Bağlı Ortaklık, İştirak ve İşletmeler tasdik mecburiyetine tabi olmaksızın Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerine göre tebliğde sayılan belgeleri düzenleyeceklerdir. Ancak bu kuruluşlar kullanacakları belgelerin üzerine "Vergi Usul Kanunu Yönetmelik Hükümlerine Tabi Değildir." ibaresini kaşe ile basacaklar veya matbaa baskısı ile belirteceklerdir.

206 seri No.lu Vergi Usul Kanunun Genel Tebliğinin 2 nci bendinde; kurumlar vergisinden muaf olan kurumların kullanacakları belgelerde, katma değer vergisine veya gelir vergisi tevkifatına ilişkin mükellefiyet sicil (hesap) numarasına yer verileceği, 3 üncü bendinde de "Belge bastırmasında sakınca yoktur." ifadesini taşıyan yazıyı alan, kurumlar vergisinden muaf kurumların, belgelerini basacak matbaa işletmecileri, söz konusu belgelere yukarıda belirtilen sicil (hesap) numarasının altına parantez içinde matbaa baskısı ile "Kurumlar Vergisinden Muaftır." şerhi koyacaklardır. Noterlere onaylattırılacak bu tür belgelere ise söz konusu şerh, noter onayından önce mükelleflerce kaşe ile basılacaktır.

6 ncı bendinde de Vergi Usul Kanunu Uyarınca Vergi Mükellefleri Tarafından Kullanılan Belgelerin Basım ve Dağıtımı Hakkında Yönetmeliğin 13 ncü maddesinin (g) fıkrasında ve 164 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 3 ncü bölümünün son fıkrasında sayılan kuruluşlar belgelerini; notere onaylatmadan veya anlaşmalı matbaalara bastırmadan Vergi Usul Kanunundaki bilgileri ve "Vergi Usul Kanunu Yönetmelik Hükümlerine Tabi Değildir." ifadesini taşıması şartıyla kullanabilmektedirler hükmü yer almaktadır.

"Yukarıdaki hükümlerden de anlaşılacağı üzere, . . . Köyü muhtarlığınca yapılan yolcu taşıma faaliyetinin bağlı oldukları il sınırları içinde yürütülmesi, taşımanın eşya ve yük dışında sadece yolcu taşımasına münhasır olması nedeniyle kurumlar vergisi yönünden mükellefiyet tesisi gerekmemekle birlikte katma değer vergisi yönünden mükellefiyet tesisi yapılacağından Vergi Usul Kanunu yönünden defter tutma ve belge düzenleme zorunluluğu bulunmaktadır.

Buna göre, . . . Köyü Muhtarlığının yapacağı yolcu taşıma hizmeti nedeniyle Vergi Usul Kanununa göre işletme hesabı esasına göre defter tutması gerekecektir. Ancak, Vergi Usul Kanunun 177 nci maddesinde her yıl belirlenen hadlerin aşılması halinde bilanço esasına göre defter tutacakları tabiidir.

Diğer taraftan, yukarıda belge düzenine ilişkin yapılan açıklamalar doğrultusunda da taşıma hizmeti için dip koçanlı yolcu taşıma bileti düzenlenmesi icap etmektedir.

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

KDV Kanununun 1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların ve bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV ye tabi olduğu belirlenmiştir.

Bu çerçevede, . . . Köyü Muhtarlığı tarafından yapılan yolcu taşıma işi nedeniyle iktisadi işletme oluşması halinde bu iktisadi işletmenin teslim ve hizmetleri KDV Kanununun 1/3-g maddesine göre KDV ye tabi olacaktır.

GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunun 61 inci maddesinde ücretin tanımı yapılmış, 23/5 inci maddesinde ise "Köy muhtarları ile köylerin katip, korucu, imam, bekçi ve benzeri hizmetlilerine köy bütçesinden ödenen ücretler ile çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretleri;" gelir vergisinden istisna olduğu belirtilmiştir.

Köy tüzel kişiliği adına kayıtlı ve köy tüzel kişiliği adına yolcu taşıyan otobüste çalışan şoförlere yapılan ödemelerin gelir vergisinden istisna edilmesi mümkün bulunmadığından, bu ödemelerin Gelir Vergisi Kanununun 61, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca vergilendirilmesi gerekmektedir. Ancak, köy tüzel kişiliği adına kayıtlı olan ve köy hizmetlerinde kullanılan taşıtların şoförlerine, köy bütçesinden ödenen ücretlerin gelir vergisinden istisna edilmesi gerekmektedir.

DAMGA VERGİSİ KANUN YÖNÜNDEN

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde; bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu; 3 üncü maddesinde, damga vergisinin mükellefinin kağıtları imza edenler olduğu, resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kağıtların damga vergisini kişilerin ödeyeceği; 8 inci maddesinde, bu Kanunda yazılı resmi daireden maksadın, genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köyler olduğu bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmelerin resmi daire sayılmayacağı; 9 uncu maddesinde bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılan kağıtların damga vergisinden müstesna olduğu hükme bağlanmıştır.

Mezkur Kanuna ekli (1) sayılı tablonun "IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar" başlıklı bölümünün 1/b fıkrasında, maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtların binde 6,6 nispetinde; 2/b fıkrasının (bc) bendinde, katma değer vergisi beyannamelerinin, (bd) bendinde, muhtasar beyannamelerin maktu damga vergisine tabi olduğu; Kanuna ekli (2) sayılı tablonun "I-Resmi işlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün A/1 fıkrasında, resmi daireler arasındaki işlemleri kapsayan her türlü kağıtların damga vergisinden istisna olduğu; aynı tablonun "IV-Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 34 numaralı fıkrasına 5535 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile eklenen ibare ile Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinde belirtilen ücretlere ilişkin kâğıtların damga vergisinden istisna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Damga vergisi uygulaması bakımından Kanunda tanımlanan resmi dairelere bağlı olmakla birlikte ayrı tüzel kişilik ve iktisadilik vasıflarından her ikisine birden haiz olan kuruluşlar resmi daire olarak kabul edilmemekte, buna karşılık bu iki özellikten herhangi birisine sahip olmayan kuruluşlar bağlı oldukları resmi dairenin damga vergisi bakımından tabi olduğu hükümlere göre gereğini yerine getirmektedirler.

Buna göre, . . . Köyü Muhtarlığınca yapılacak yolcu taşıma faaliyetinin köy tüzel kişiliği tarafından yapılması durumunda, Köy Muhtarlığı ile 488 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde tanımlanan resmi daireler veya damga vergisinden muaf tutulmuş kişi ve kuruluşlar arasında düzenlenen kağıtların ve vergi dairesine verilecek vergi beyannamelerinin damga vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir. Ancak söz konusu faaliyetin gerçekleştirilmesi için köy tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliği bulunan bir iktisadi işletme oluşturulmuş olması durumunda, iktisadi işletme kişi olarak damga vergisinin mükellefi olacak ve beyannamelere ait damga vergisini ödeyecektir.

Diğer taraftan, köy tüzel kişiliği tarafından yolcu taşıma faaliyetinde şoför olarak çalıştırılanların ücretlerinin Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinde sayılan ücretlerden olması durumunda, bu ücretlere ilişkin düzenlenen kağıtların Kanuna ekli (2) sayılı tablonun IV/34 fıkrası uyarınca damga vergisinden istisna tutulması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026